

Hjerne – samhørighed – personlighed

Susan Hart: *Hjerne, samhørighed, personlighed. Introduktion til neuroaffektiv udvikling*, Hans Reitzels forlag 2006. 324 sider, 350 kr.

Et spændende og ambitiøst projekt. Susan Hart beskriver, hvordan den menneskelige hjerne modnes og udvikles i tæt samspil med de sociale og fysiske relationer.

Forfatteren formår på overbevisende måde at sammenfatte de centrale sammenhænge mellem interpersonel dynamik, personlighedsudvikling og neuroaffektiv udvikling.

Allan Schores mangeårige arbejde på at integrere teori om neuroaffektiv udvikling med en relationel udviklingspsykologisk forståelse, og Daniel Sterns udviklingspsykologiske arbejde udgør et væsentligt teoretisk grundlag for Susan Harts bog.

Hendes fokus er sammenhængen mellem de tre forskellige niveauer: det neurobiologiske, det intrapsykiske og det interpersonelle, og integrationen af disse teoretiske tilgange betegner Susan Hart: «neuroaffektiv udviklingspsykologi».

Forfatteren følger i sin gennemgang af hjernens udvikling og funktion MacLeans opdeling af den menneskelige hjerne i tre niveauer: Reptilhjernen, den paleomammale hjerne og den neomammale hjerne. I evolutionsmæssig henseende ser MacLean hjernens strukturer som adskilte, men han præciserer, at den meget omfattende udveksling af informationer mellem hjernens strukturer gennem nerveforbindelser gør, at helheden er større end summen af delene.

Susan Hart gør i denne forbindelse eksplicit læseren opmærksom på faren for reduktionisme, hvis MacLeans model anvendes uden tilstrækkelig betoning af helhed og sammenhænge, og hvis man

ikke holder sig for øje, at de forskellige hjernestrukturer udvikles under gensidig påvirkning både fylogenetisk og ontogenetisk.

Selv ser jeg Susan Harts brug af MacLeans model som et godt pædagogisk valg, som en hjælp for læseren til at forstå kompleksiteten i hjernens funktion i samspillet med hele den menneskelige organisme og med omgivelserne.

Bogen er veiskrevet med en god balance mellem hensynet til faglighed og læsbarhed.

Læseren får indledningsvis mulighed for at tilegne sig det indblik i menneskets biologiske berødskab, fysiologi, nervesystemets opbygning mm, som er en forudsætning for at kunne forstå de meget komplicerede forhold, som præsenteres i den efterfølgende præsentation af neuroaffektive, udviklingspsykologiske sammenhænge. Men bogen er opbygget så brugervenligt, at læsere, der har tilstrækkelig anatomisk, fysiologisk og neurobiologisk viden, kan vælge at springe disse afsnit over, idet hvert enkelt kapitel i bogen kan læse uafhængigt af bogen som helhed.

Efter at have læst bogen sad jeg tilbage med oplevelsen af at være blevet bekræftet i, at menneskets neuroaffektive udvikling er en hyperkompleks størrelse, men også at være kommet mange skridt nærmere en forståelse af sammenhænge mellem menneskets medfødte dispositioner, relation til omsorgspersoner, neuroaffektive udvikling og personlighedsdannelsen.

Også læsere, som primært er optaget af udviklingen af forskellige hukommelsesfunktioner og deres neurale grundlag, af affektregulering eller af sammenhænge mellem stress/traumatiske oplevelser og neurale processer og strukturændringer, hormonal balance og følelser, cognition og handling, vil blive beriget af bogen.

Jeg er imponeret over, at Susan Hart på én gang formår at præsentere et bredt

perspektiv med inddragelse af grundlæggende temaer som genetik og embryologi, arv og miljø, nervesystemets struktur og funktionelle principper mm og at nå ned i en særdeles detaljeret beskrivelse af strukturer, funktioner, processer og sammenhænge i mennesket i udvekslingen mellem mennesket og omgivelserne.

Bogen vidner om Susan Harts omfattende research og viden på såvel det udviklingspsykologiske område som på det neuroaffektive, og det er på overbevisende måde lykkedes for hende at integrere viden og forskning fra de forskellige discipliner til en sammenhængende forståelse.

Henning Strand

Samtaleanalyse – både som form og indhold

Jann Scheuer: *Indgange til samtaler. Samtaleanalyse som konversationsanalyse, dialogisme og kritisk diskursanalyse.* Danmarks Pædagogiske Forlag, 132 sider, 180 kroner.

Det er altid spændende, når (fag)litteratur i sin form tager afsæt i indholdet. Samtaleanalyse handler om stringens, om ensartethed og om – hvis man skal tro forfatteren – at være tro mod sit teoretiske ophav. Bogen er bygget eksemplarisk op. Et afsnit om konversationsanalyse, et om dialogisme samt et om kritisk diskursanalyse. Dermed den teoretiske del. Herefter følger en praktisk del, hvor de tre teoretiske retninger anvendes på henholdsvis et 'simpelt' og et 'komplekst' eksempel. Til sidst foretages en samlende analyse, hvor forfatterens pointe (som kommer lige vel sent) præsenteres; de tre retninger bør udgøre en flerhedsmulighed for analyse af samtaler.

De tre teoretiske afsnit fungerer godt og de grundlæggende begreber og teoretikere diskuteres og præsenteres. Det afsløres snart, at forfatteren er godt hjemme i stoffet og til tider skriver temmelig indforstået, hvilket konkluderende fører til, at bogen ikke anbefales læsere, der er uden et vist kendskab til litteraturhistorie og videnskabsteori jf. forlagets anbefaling nedenfor.

Om noget får forfatteren illustreret at samtaleanalyse er både vanskeligt og besværligt. De tre teoretiske afsnit får liv via de to efterfølgende eksempler. Desværre skæmmes bogen alt for ofte af unødigt komplicerede sætningskonstruktioner, som nærmest synes tilstræbt sine steder? Bogen som sådan er derfor ikke videre indbydende ved første gennemsyn, men vinder på den anden side ved sin teoretiske dybde og sin stringens i måden at opbygge sin argumentation og sine pointer på – dersom man altså ikke allerede har valgt den fra i boghandlen! Forfatteren har gjort sig gode tanker på læserens vegne – blandt andet ved meget indtrængende at påpege, at eksemplerne kopieres til brug under læsningen samt at forsyne bogen med en et mini-lex over transkriptionstegn.

Forfatter og forlag hævder at bogen henvender sig til 'læsere' der har interesse i området. Det kan der ikke herske uenighed om. Det er nemlig vanskeligt at pege på en decideret målgruppe, der kunne siges at være en kende smalere. Dette kan jo ses som både en fordel og en ulempe, men set i lyset af de mange bøger, der udgives specifikt til specielle uddannelses- og fagområder i disse år, kunne man frygte at denne udgivelse blot forsvinder i mængden.

René B. Christiansen,
lektor